

Záró szakmai beszámoló

Denártól a Bitcoinig – Kiállítás és rendezvénysorozat a pénzhasználat változásáról TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2019-00997 azonosító számú projekt

A Déri Múzeum a TOP-7.1.1-16 kódszámú „Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi hely fejlesztési stratégiához kapcsolódva” című felhívásra benyújtott TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2019-00997 azonosító számú Denártól a Bitcoinig – Kiállítás és rendezvénysorozat a pénzhasználat változásáról című támogatási kérelmét a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretén belül a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága 9 200 000 Ft vissza nem térítendő támogatásba részesítette.

Talán kevesek között ismert a tény, a debreceni Déri Múzeum az őrzője az egyik legnagyobb numizmatikai gyűjteménynek Magyarországon, aranygyűjteményét csupán a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtára előzi meg minőségben és mennyiségben. A gyűjtemény ennek megfelelően mindig megjelent a múzeum állandó kiállításain, a 2015-ben átadott, felújított épület kiállítóterében azonban nem kapott helyett. A hiányt részben pótolva 2020 őszén a járványügyi intézkedések betartása mellett a *Denártól a bitcoinig* címmel programsorozatot bonyolítottunk le a múzeumban, melynek része volt három szakmai előadás, tematikus múzeumpedagógiai programok és egy numizmatikai minitárlat átadása.

Az ezeréves magyar pénztörténetből három korszakot választottunk ki, amelybe a látogatóknak mélyebb betekintést biztosítottunk. Elsőnek a középkort jelöltük ki, 2020. szeptember 27-én vasárnap délután 14 és 18 óra között rendeztük meg a programfolyam első rendezvényét. Az előadás megtartására Tóth Csabát, a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtárának vezetőjét kértük fel, aki a középkori magyar veretekről tartott előadást. A megjelent érdeklődők betekintést nyertek Szent László éremábrázolásának változásába. Az első aranyveretet I. Anjou Károly alatt készítették 1325-ben, melynek fejlődése során mintegy két és fél évszázadon át állandósult Szent László jelenléte, viszont ábrázolásának módja folyamatosan változott. Attribútuma a csatabárd nyugati-európai példákban gyökerezik, viselete pedig követte a folyamatosan változó katonai viseletek evolúcióját. Az előadást követően a közönség részéről egy-két kérdés vetült fel, melyre az előadó készségesen válaszolt. A témáról bővebben Tóth Csaba videósorozata segítségével tudhatnak meg többet az érdeklődők a Magyar Nemzeti Múzeum YouTube csatornáján a Pénzek színes világa c. videósorozat egyik vagy másik darabjából.

A rendezvény második programpontja egy nemzeti unikum, Vitéz László bábhóst foglalkoztató bábjáték volt Fekete Dávid előadásában, illeszkedve a középkor tematikájába. A zenés, énekes előadásába nem csak az ifjúságot sikerült bevonnia, hanem a szülőket is. A bábjátékra érkező gyermekek szüleikkel közösen a múzeumpedagógusok felügyelete mellett elkészíthették saját Vitéz László figurájukat, és kipróbálhatták az elkészült numizmatikai kártyajátékot.

2020. október 11-én vasárnap 14 és 18 óra között került sor a második rendezvényre. Másodjára a századforduló időszakát választottuk ki. A kiegyezést követő időszak

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ugyanis pénztörténeti szempontból is izgalmas, valamint az éremkibocsátás tekintetében is kiemelendő. A gazdasági fellendülés következtében az emberek több pénzt tudtak költeni szórakozásra, társasági életre, különösen a sok évi passzív ellenállást követően. Debrecen számára is ez egy virágkor volt, ahol a kávéházakban pezsgett az élet a múzeum díszterme éppen ezért kávéházi formát öltött. A rendezvény szakmai előadása is ehhez igazodott, egy kis kávé történeti ismeretterjesztő előadást tartott Árvai Tünde *Cívisek csészéivel* címmel. Az előadásban külön figyelmet kapott a századfordulós debreceni vendéglátás bemutatása. Az előadást követően a kávéházi hangulatot erősítette az élő zenével kísért szonókének.

A rendezvény szerves részét képezte az érembörze is, Gyarmati József a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Debreceni Csoportjának elnöke vállalta, hogy saját gyűjteményét a témához kapcsolódóan kiállítja. Így megtekinthetőek voltak a századforduló papírpénzei, a korabeli kitüntetések, és emlékérmek is, köztük az első debreceni emlékéremmel, mely a Csokonai Színház átadására készült 1865-ben. A rendezvényt ismételtén múzeumpedagógiai és kézműves foglalkozás kísérte.

A rendezvénysorozatunk harmadik, egyben záró rendezvényét bonyolítottuk le 2020. október 25-én 14 és 19 óra között. A délutáni esemény programpontjai között szerepelt a *Denártól a bitcoinig* c. projekt ismertetése, a numizmatikai minitárlat megnyitása és kurátori tárlatvezetése, egy pénztörténeti előadás, és egy dupla Járai Márk önálló koncert „csendesülős” keretek között.

Dr. Angi János igazgató úr köszöntését követően Novák Ádám muzeológus, programfelelős tíz percben összefoglalta a pályázat keretében megvalósított eredményeket. Ismertette, hogy négy fő vetülete volt a projektnek, melyeket hiánytalanul sikerült megvalósítani. A numizmatikai gyűjtemény a minitárlaton keresztül megjelent a Déri Múzeum állandó kiállításában. A digitalizáció terén is egy lépést tehetett előre a gyűjtemény: 32 kiemelkedő érmet sikerült 3D digitalizálni, modellezni, kinyomtatni (1:1 és 3:1 arányú másolatok, valamint negatív „verőtövek”). Három komplex családi programot valósítottunk meg éremkiállítással, kézműves foglalkozással, előadásokkal, és koncertekkel. Negyedikként pedig kiemelte, hogy átfogó múzeumpedagógiai program is készült a numizmatikai gyűjtemény bemutatására, melynek két fő pillérje az elkészült kártyajáték, és egy élőszereplős pénztörténeti társasjáték.

A projektismertetőt követően Barta Róbert intézetigazgató habil. egyetemi docens tartott előadást a *Forint születése* címmel. Az előadó kitért a pengő hiperinflációjának okaira és annak mértékére. A forint bevezetésének technikai hátterét is ismertette, különös hangsúlyt fektetve az 1946-os ezüst öt forintos jelentőségére, mely az új pénznem iránti bizalom erősítését szolgálta. Előadását követően a hallgatóság köréből több kérdés érkezett, a rájuk adott válaszok tovább mélyítették az ismerteket.

Ezt követően a látogatóknak rendhagyó tárlatvezetés keretében Novák Ádám mutatta be a numizmatikai minitárlatot. A hat éremtartó vitrin és installáció lehetőséget nyújt arra is, hogy a már öt éve látogatható Képtár új megvilágításba kerüljön. A Képtárban, Benjamin Block Eszterházy Pálról készült festményéhez Eszterházy „Fényes” Miklós 1770-es ezüst tallérja került a portré terembe. Munkácsy Mihály „Búsuló betyárjához” Rónay Attila iparművész

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

2004-es tombak plakettje társult. Kovács Mihály Botond vitézéhez VII. Konstantin arany solidusa, Madarász Viktor Mátyás királyról készült képéhez Hunyadi János kormányzó aranyforintja kapcsolódik. Székely Bertalan Zrínyi kirohanása című képéhez I. (Nagy) Szulejmán szultán arany szultánija, míg Madarász Viktor ónodi országgyűlést ábrázoló festményéhez Bocskai István tízdukátos aranya került. A kiállítási installációk az élmény alapú tudásátadás mottója mentén készültek, Orbázi Zoltán kiállításrendező munkáját dicsérik.

A megnyitót követően családias, exkluzív keretek között került lebonyolításra Járai Márk duplakoncertje, ahol saját dalokat és feldolgozásokat játszott, ezzel megörvendeztetve a rendezvényre érkező fiatalabb és idősebb korosztályt is. Az előadás, a tárlatvezetés és a koncertek alatt a múzeum kávézója adott helyett a kézműves foglalkozásoknak, ahol minden érdeklődő elkészíthette saját kitűzőjét, és „arannyal” vonhatta be saját „emlékpénzét”. Nagy sikernek örvendett a numizmatikai kártyajáték, és debütált az élőszereplős társasjáték is

Dr. Novák Ádám

történész-muzeológus

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE